

Memo van de gedeputeerde

M.J.G. Spierings

Gedeputeerde Energie, Circulaire economie en Milieu

Onderwerp

Uitwerking M58 'Benut alle treden van de zonneladder'

Datum

15 juli 2022

Documentnummer

5099610

Aan

Provinciale Staten van

Noord-Brabant

Kopie aan

Van

M.J.G. Spierings

Telefoon

Email

mspierings@brabant.nl

Bijlage(n)

Geachte Statenleden,

Tijdens de bespreking van de Perspectiefnota 2023 op 13 mei jl. hebben uw Staten motie [‘M58 benut alle treden van de zonneladder’](#) aangenomen. In deze memo ga ik in op de uitwerking van de motie. In de motie worden Gedeputeerde Staten verzocht:

- Inzichtelijk te maken voor Provinciale Staten, in lijn met de geformuleerde RES-en, waar trede 2 zonne-energieprojecten gerealiseerd kunnen worden (zoekgebieden) en waar deze reeds worden benut.
- In haar hoedanigheid als lid van de stuurgroepen van de vier RES-en in Noord-Brabant te bepleiten dat trede 2 locaties maximaal toegepast en benut blijven worden door de gemeenten.
- Verbindingen met derde partijen (Rijk & Waterschappen) en gemeenten en RES-stuurgroepen, die nodig zijn om trede 2 locaties te benutten, te faciliteren vanuit de provincie, met oog voor ieders eigen verantwoordelijkheid.

Alvorens ik bij de uitwerking van de motie kom, duid ik graag de precieze werking van de provinciale zonneladder.

Provinciale zonneladder

In de vigerende [Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant](#) en in de vastgestelde [Omgevingsverordening Noord-Brabant](#) (welke gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt) is een zonneladder opgenomen. De provinciale zonneladder is een instrument om vanuit zorgvuldig ruimtegebruik af te wegen welke mogelijkheden er binnen een gemeente bestaan om invulling te geven aan de doelstellingen voor duurzame energie. Het is een berekeningsmethode voor de behoefte aan het vereiste areaal grondgebonden zonneparken in het landelijk gebied dat nodig is, naast het benutten van het dakpotentieel en gronden in stedelijk gebied voor zon, om de duurzaamheidsdoelstelling te kunnen halen. Een belangrijke voorwaarde bij de ontwikkeling van zonneparken is dus dat de noodzaak van de ontwikkeling volgt uit de toepassing van de zonneladder.

De werking van de zonneladder komt erop neer dat in het plan/de ruimtelijke onderbouwing/de gemeentelijke visie de behoefte aan grondgebonden zonneparken in het landelijk gebied goed onderbouwd wordt door de gemeente. Hiervoor brengt de gemeente in beeld welke andere duurzame energiebronnen (o.a. wind) mogelijk zijn, welke potentie er is voor zon op dak in stedelijk gebied en welke mogelijkheden er zijn voor meervoudig ruimtegebruik in landelijk gebied. Hierbij wordt vooral ingestoken op de mogelijkheden op daken van (gunstig gelegen) gebouwen, wegbermen, langs spoorlijnen, op water, op stortplaatsen, op grond- en slibdepots, op vloeivelden, op

RWZI-terreinen etc. Uit deze inventarisatie volgt de resterende behoefte aan duurzame energie.

Om aan de energiedoelen te voldoen is vervolgens een zorgvuldige ruimtelijke afweging van locaties nodig, waarbij zorgvuldig ruimtegebruik en omgevingskwaliteit (diep, breed, rond kijken) voorop staat. Onderdeel hiervan is dat in regionaal verband met omliggende gemeenten wordt afgestemd welke mogelijkheden er liggen op locaties binnen stedelijk gebied of door meervoudig ruimtegebruik in landelijk gebied. Als het nodig is om in de behoefte te voorzien door de ontwikkeling van grondgebonden zonneparken in het landelijk gebied, is ook aandacht nodig voor de waarde van vruchtbare landbouwgronden voor agrarisch gebruik en voedselproductie.

Datum
15 juli 2022
Documentnummer
5099610

De provinciale zonneladder geeft geen sturing aan de volgtijdelijkheid van de realisatie van zonne-energieprojecten. Zo betekent het niet dat eerst alle voor zonnepanelen geschikte daken vol moeten liggen, voordat er andersoortige zonne-energieprojecten gerealiseerd mogen worden. Gezien de veelheid aan knelpunten die er nog spelen bij de realisatie van zon-op-dak-projecten, de provinciale doelstelling van 50% duurzame energie in 2030 en de afspraken in het Klimaatakkoord van 35 TWh in 2030, is dat ook niet wenselijk. In de praktijk zien wij overigens dat de opwek door zon op dak zich, zowel in het totaal aan MW als in groei, sneller ontwikkelt dan de omvang en groei van de opwek door zon op land.¹ Wij hebben uw Staten hier middels een [infographic](#) op basis van de [Monitor Energieagenda 2019-2030](#) over geïnformeerd.

Zonne-energieprojecten binnen de RES-regio's.

In de motie wordt gevraagd inzichtelijk te maken voor Provinciale Staten, in lijn met de geformuleerde RES-en, waar zogenoemde 'trede 2 zonne-energieprojecten' gerealiseerd kunnen worden en waar deze reeds worden benut. Met trede 2 zonne-energieprojecten wordt in de motie bedoeld op zonne-energieprojecten langs infrastructurele werken, industriële plassen en pauzelanden. Onderstaand beschrijven we hoe de RES-regio's omgaan met de ruimtelijke inpassing van zonne-energieprojecten en welke rol de in de motie genoemde locaties daarbij innemen. In 2023 komen de RES-regio's met een voortgangsrapportage waarin ze de stand van zaken van de uitvoering van de RES 1.0 beschrijven.

Regio West-Brabant

In de RES 1.0 van de regio West-Brabant worden geen zoekgebieden voor zonne-energie aangewezen, om zo ruimte te bieden voor lokaal maatwerk. Een van de uitgangspunten die de regio hierbij hanteert voor de ruimtelijke inpassing van zonneparken sluit aan bij de in de motie genoemde trede 2 zonne-energieprojecten: "we geven voorrang aan ongebruikte percelen in bebouwd gebied of aan gebieden die zich niet goed lenen voor andere functies: oude stortplaatsen, reststroken langs infrastructuur, leegstand op bedrijventerreinen e.d.". Bovendien hanteert de regio het principe om waardevolle landschappen, landbouw- en natuurgebieden te willen ontzien. In de praktijk zien we de in de motie genoemde locaties al van de grond komen in West-Brabant: bij Shell Moerdijk, bij vuilstort Bavel en op de geluidswal bij Etten-Leur. Daarnaast zijn er zonneparken gerealiseerd op diverse industriële plassen bij

¹ Zo bedraagt over 2021 (peildatum juli 2022) de opwek zon op land 240 MW en de opwek zon op dak 2336 MW. Binnen de opwek zon op land vallen ook de zogenoemde trede 2 zonne-energieprojecten; er zijn echter geen bronnen om zon op land onder te verdelen in diverse treden.

Sabic in Bergen op Zoom en bij het Amerterrein en wil ook het bedrijf Cosun graag met zon op water aan de slag.

Regio Hart van Brabant

De regio Hart van Brabant werkt met een regionale strategie voor zonneparken, die is gebaseerd op de zonneladder uit de concept-REKS 1.0. Als onderdeel van de regionale strategie voor zonneparken is in de REKS 1.0 afgesproken om tot aan de vaststelling van de REKS 2.0 enkel nieuwe initiatieven voor zonneparken toe te staan die plaatsvinden binnen de aangewezen energiehub, op bedrijventerreinen, langs Rijksinfrastructuur (langs een geluidswal, de berm van de rijksweg en incourante zones gelieerd aan de weg), op verweesde gronden, op vuilstortlocaties, op vloeivelden, boven parkeerterreinen en in de zogenoemde landschapseenheid 'ja mits' uit de HvB-zonneladder indien lokaal gewenst en passend binnen de lokale beleidskaders. Concreet betekent deze afspraak dat nieuwe initiatieven voor zonneparken in het buitengebied worden afgehouden.

Een voorbeeld van een zogenoemd trede 2 zonne-energieproject in de regio Hart van Brabant betreft een zonnepark op de voormalige vuilstort in Waalwijk (Ecopark Waalwijk).

Datum

15 juli 2022

Documentnummer

5099610

Regio Noordoost-Brabant

De regio Noordoost-Brabant hanteert voor zonne-energieprojecten een eigen regio-specifieke zonneladder bestaande uit vijf treden. De treden geven een voorkeursvolgorde aan, maar dit betekent niet dat eerst alle daken vol moeten en daarna pas de velden aan bod komen. Beide zijn noodzakelijk om de opgave te halen. Trede 1 bestaat uit daken, constructies en infrastructuur, trede 2 uit onbenutte gronden in de gebouwde omgeving (onbenutte bouwlocaties, braakliggende terreinen en industriële waterbassins), trede 3 terreinen in landelijk gebied niet zijnde landbouwgrond of natuur, trede 4 terreinen aangrenzend aan de gebouwde omgeving en tot slot bestaat trede 5 uit landbouwgrond in landelijk gebied en natuur (met binnen deze trede nog vier subtreden). De in de motie genoemde locaties vallen in de regio Noordoost-Brabant binnen de 1^e en 2^e trede van de regionale zonneladder.

Binnen de RES-regio's Noordoost-Brabant en Noord en Midden Limburg is het idee opgevat om onderzoek te doen naar de potentie van de opwekking van duurzame energie op de rijkswegen langs de rijkswegen A73 en A77. Als provincie hebben we de regio's ondersteund met hun aanvraag bij Rijkswaterstaat om de gronden op te nemen in het [programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed \(OER\)](#). In dit programma werken ministeries en Rijksvastgoedhoudende diensten samen met de RES-regio's aan de mogelijkheden voor de opwek van energie op rijksvastgoed.

Metropoolregio Eindhoven

In de RES 1.0 van de MRE wordt een zonneladder met vijf treden gehanteerd. Er wordt hierbij zoveel mogelijk ingezet op meervoudig ruimtegebruik. De eerste trede gaat uit van plaatsing van zonnepanelen op gebouwen. In trede twee wordt ingezet op braakliggende grond en pauzelandschappen. Trede drie zet in op de ruimte langs grootschalige infrastructuur en op industriële plassen. In trede vier wordt ingezet op een combinatie van energie met andere opgaves en functies, zoals langs stads- en dorpsranden (bijv. in combinatie met natuur of recreatie) en op recreatieplassen. In de laatste trede wordt gekeken naar mogelijkheden van efficiënte opwek van zonne-energie op landbouwgronden, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar

landschappelijke inpassing en integrale gebiedsontwikkeling. De MRE gebruikt deze zonneladder als leidraad voor de volgorde van projecten.

Voor de opwek van zonne-energie langs infrastructuur is een zoekgebied gedefinieerd. Dit zoekgebied bestaat uit een optelling van alle potentiële gebieden voor opwek langs de snelwegen A2/A50, A58 en A67 in de regio. Met Rijkswaterstaat is er via het eerdergenoemde OER-programma reeds contact over de mogelijke invulling van gebieden langs A2/A50, A58 en A67. Een ander voorbeeld van een trede 2 locatie betreft het zonnepark op het terrein van Nyrstar op het Duurzaam Industriepark Cranendonck. Dit zonnepark is gerealiseerd op de gesloten zinkbekkens van de fabriek.

Datum

15 juli 2022

Documentnummer

5099610

Inzet provincie

Wij brengen de oproep in de motie onder de aandacht van de vier RES-regio's. Eerder hebben we bij de vaststelling van de RES'en 1.0 en naar aanleiding van de aangenomen [motie 234a 'voorrang voor zon op daken'](#) de gemeenten ook al opgeroepen om de provinciale zonneladder strikt toe te passen.² Wij constateren dat dit uitgangspunt door de RES-regio's wordt onderschreven en in de verschillende RES'en 1.0 ook expliciet tot uiting komt.

Waar wij als provincie de benutting van de in de motie genoemde locaties voor zonne-energie kunnen faciliteren, doen we dat. Ook als daar het maken van verbindingen met zogenoemde 'derde partijen' voor nodig is. Uiteraard met oog voor ieders verantwoordelijkheid. Zo ondersteunen we als provincie bijvoorbeeld RES-regio's bij hun aanvragen in het kader van het genoemde OER-programma van het Rijk voor opwek van energie langs Rijkswegen. Ook zijn en blijven we als provincie op reguliere basis betrokken bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden in de RES-regio's, waarbij de provinciale (Interim) Omgevingsverordening het ruimtelijk kader is.

We beschouwen met deze memo motie M58 als afgedaan.

Met vriendelijke groet,

M.J.G. Spierings

² Zie ook de [Statenmededeling Uitvoering motie 243a Voorrang zon op dak](#) en de [brief](#) aan de gemeenten.